

ประเด็นการเมือง ฉบับที่ E36	18 ก.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ความมั่นคงทางการเมือง	ความมั่นคงทางการเมือง: ระหว่างอำนาจแบ่งสรรกับประชาธิปไตยแบบไทย	
ประเด็นสำคัญ	- วิฤตการณ์เมืองแบ่งข้างและผลกระทบต่อระบบราชการ - ประชาธิปไตยแบบไทยและความซับซ้อนของการแบ่งแยกอำนาจ - ความขัดแย้งในบทบาทข้าราชการและการสนองตอบนโยบาย - ระบบอุปถัมภ์และการใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสม - แนวทางสู่ความมั่นคงทางการเมืองและข้อเสนอแนะ - ข้อคิดสำหรับอนาคต	

ความมั่นคงทางการเมือง: ระหว่างอำนาจแบ่งสรรกับประชาธิปไตยแบบไทย

ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางการเมือง ภายใต้บริบทของการเมืองแบ่งข้างที่ทวีความรุนแรงขึ้น การแบ่งข้างของข้าราชการ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อระบบราชการและประชาธิปไตยไทยอย่างลึกซึ้ง

วิฤตการณ์เมืองแบ่งข้างและผลกระทบต่อระบบราชการ

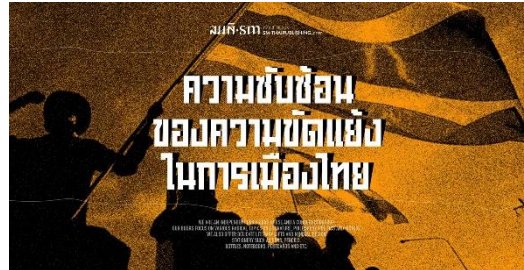
การเมืองไทยในช่วงที่ผ่านมาได้พัฒนาไปสู่รูปแบบ **"การเมืองแบ่งข้าง"** ที่ชัดเจน โดยสังคมไทยถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ที่มีมุมมองทางการเมืองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่ละกลุ่มมักมองว่าตนเองถูกต้องและฝ่ายตรงข้ามผิด ทำให้พื้นที่สำหรับการเจรจาและการประนีประนอมทางการเมืองลดลงอย่างมาก นักการเมืองและประชาชนมักถูกบังคับให้เลือกข้างอย่างชัดเจน ปรากฏการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อระบบราชการ โดยข้าราชการบางส่วนถูกมองว่าเข้าข้างฝ่ายการเมืองใดฝ่ายหนึ่ง ข้าราชการระดับสูง โดยเฉพาะในตำแหน่งปลัดกระทรวง กำลังเผชิญกับความกดดันจากการเมืองแบ่งข้าง ความเป็นกลางของข้าราชการที่ควรจะเป็นหลักสำคัญกลับถูกตั้งคำถาม เมื่อพวกเขาถูกมองว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การย้ายปลัดมหาดไทยและข้าราชการระดับสูงอื่นๆ ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจทางการเมืองในการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน

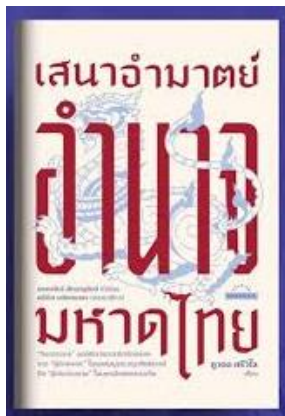
ประชาธิปไตยแบบไทยและความซับซ้อนของการแบ่งแยกอำนาจ

ประชาธิปไตยแบบไทยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากประชาธิปไตยตะวันตก โดยเป็นการผสมผสานระหว่างค่านิยมและสถาบันดั้งเดิมกับหลักการประชาธิปไตยสมัยใหม่ สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงมีบทบาทสำคัญในระบบการเมืองไทย ซึ่งสร้างความแตกต่างจากประชาธิปไตยตะวันตก และต้องการการยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันของกลุ่มต่างๆ

การแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย แต่ในบริบทไทยมีความซับซ้อน รัฐสภามีบทบาทในการตรากฎหมายและควบคุมรัฐบาล แต่บางครั้งถูกจำกัดด้วยปัจจัยอื่น รัฐบาลมีอำนาจในการบริหารประเทศ แต่ต้องทำงานภายใต้กรอบกฎหมายและการตรวจสอบศาลมีบทบาทในการตีความกฎหมายและควบคุมการใช้อำนาจ แต่บางครั้งถูกวิพากษ์วิจารณ์เรื่องความเป็นอิสระ ระบบการเมืองไทยไม่ใช่ระบบที่ "บริหารทำอะไรก็ได้" เหมือนในระบบประธานาธิบดีอเมริกัน แต่มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างสถาบันต่างๆ รวมถึงข้อจำกัดในการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารที่ต้องทำงานภายใต้กรอบกฎหมายและรัฐธรรมนูญ

ความขัดแย้งในบทบาทข้าราชการและการสนองตอบนโยบาย

คำว่า **"ข้า-ราช-การ"** มีความหมายลึกซึ้งในบริบทไทย โดย **"ข้า"** หมายถึง ผู้รับใช้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน **"ราช"** หมายถึง พระมหากษัตริย์หรือรัฐ ไม่ใช่รัฐบาลหรือนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง และ **"การ"** หมายถึง งานหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

ข้าราชการไทยเผชิญกับความขัดแย้งที่ซับซ้อนระหว่างความถูกต้องตามกฎหมายและความก้าวหน้าทางการเมือง ระหว่างการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่มีอยู่กับความต้องการของนักการเมืองในการผลักดันนโยบายและแนวคิดใหม่ ความขัดแย้งระหว่างหลักการกับผลประโยชน์ทำให้ข้าราชการต้องตัดสินใจระหว่างการทำสิ่งที่ถูกต้องกับการรักษาตำแหน่งหรือความก้าวหน้า

วัฒนธรรม **"ที่เอ็งที่ข้า"** ในวงการการเมืองยิ่งทำให้ปัญหาซับซ้อนมากขึ้น เมื่อนักการเมืองบางคนมองข้าราชการเป็นเพียงเครื่องมือ และบังคับให้ข้าราชการแสดงความจงรักภักดีต่อนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง ผลกระทบคือระบบราชการเสื่อมประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง รวมถึงในเรื่องการสนองตอบนโยบาย ข้าราชการต้องเผชิญกับคำถามว่าควรปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน หรือยึดถือนโยบายระยะยาวที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ โดยเฉพาะเมื่อนโยบายใหม่ขัดแย้งกับนโยบายเดิม การตัดสินใจต้องอยู่บนหลักการความชอบธรรมทางกฎหมาย ประโยชน์ส่วนรวมต่อประเทศและประชาชน ความต่อเนื่องของงานที่สำคัญ และความโปร่งใสในกระบวนการ

ความแตกต่างระหว่างข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ยิ่งทำให้สถานการณ์ซับซ้อน ข้าราชการประจำมีความต่อเนื่องและควรเป็นกลางทางการเมือง มีความเชี่ยวชาญและสามารถวางแผนระยะ

ยาวได้ ขณะที่ข้าราชการการเมืองมีบทบาทในการถ่ายทอดนโยบาย มีความยืดหยุ่นและรับผิดชอบทางการเมือง แต่บางครั้งเกิดการทับซ้อนบทบาท ความขัดแย้งด้านนโยบาย และปัญหาการสื่อสารระหว่างสองกลุ่ม

ระบบอุปถัมภ์และการใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสม

ในระบบประชาธิปไตย อำนาจควรมาจากประชาชนผ่านการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความชอบธรรมจากการปฏิบัติตามกฎหมาย และการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการยอมรับจากสังคมผ่านความเชื่อมั่นและการสนับสนุนจากประชาชน แต่ในความเป็นจริงมักมีปัญหาอำนาจจัดสรรผ่านการแบ่งสรรตำแหน่งตามความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบอุปถัมภ์ที่ใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือพรรคพวก และการขาดความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ

การเมืองไทยยังคงมีปัญหาการใช้ **“ซื้อตระกูล”** โดยบุคคลได้รับโอกาสทางการเมืองเพราะนามสกุลหรือความสัมพันธ์ ความสำคัญของความรู้ความสามารถถูกมองข้าม และอำนาจทางการเมืองถูกสืบทอดภายในครอบครัว ผลกระทบต่อระบบประชาธิปไตยคือการสร้างความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงอำนาจ การขาดประสิทธิภาพเมื่อคนที่ไม่มีความรู้ความสามารถได้ตำแหน่งสำคัญ และความไม่เชื่อมั่นของประชาชนในระบบการเมือง

แนวทางสู่ความมั่นคงทางการเมืองและข้อเสนอแนะ

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาระบบคัดเลือกที่เน้นความรู้ความสามารถ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้คนที่มีความสามารถเข้าสู่การเมือง และสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ ความท้าทายหลักที่ประเทศไทยเผชิญประกอบด้วยการเมืองแบ่งข้างที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางของระบบราชการ ความ

ขัดแย้งระหว่างระบบข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง การใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสมผ่านการแบ่งสรรตำแหน่งตามความสัมพันธ์ และความไม่ชัดเจนในบทบาทที่ข้าราชการต้องรับใช้ใครและอย่างไร ซึ่งแนวทางสู่ความมั่นคงทางการเมืองต้องเริ่มจากการสร้างฉันทามติแห่งชาติผ่านการพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางประเทศ เสริมสร้างธรรมาภิบาลโดยพัฒนาระบบการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เสริมสร้างความเป็นอิสระของข้าราชการให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง พัฒนาระบบการเมืองที่เน้นคุณธรรมและให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถ รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

ข้อคิดสำหรับอนาคตการเมืองประเทศไทย

ความมั่นคงทางการเมืองของไทยต้องการการปฏิรูปที่ลึกซึ้งและต่อเนื่อง โดยไม่ใช้การเปลี่ยนแปลงฉับพลันที่อาจสร้างความวุ่นวาย แต่เป็นการพัฒนาระบบที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทไทย การสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงและการเปลี่ยนแปลง ระหว่างการรักษาสถาบันและการปฏิรูป และระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม จะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างอนาคตที่ดีให้กับประเทศไทย

ประชาธิปไตยแบบไทยต้องการการพัฒนาที่สมดุล ไม่ใช้การเลียนแบบระบบอื่น แต่เป็นการสร้างระบบที่เหมาะสมกับสังคมไทยและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การพัฒนานี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและความอดทนในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

พ.อ.หญิง จันทิรา นาคบุญนำ

อจ.ทก.กกม.สมย.วทบ.

1. จตุศรีปิติก, น. (2022). "การต่อสู้ทางอุดมการณ์ของไทย: สู่ความเป็นไปได้ในการยุติการเมืองแบ่งขั้วของไทย." *วารสารอุดมการณ์ทางการเมือง*, 28(1). สืบค้นจาก <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13569317.2021.1873470>
2. พันธุ์ทอง, ว. (2024). "การแบ่งขั้วต้องการการสนทนา: การสร้างสภาพแวดล้อมการคิดเชิงปรึกษาหารือผ่าน My Country Talks ในประเทศไทย." *ประชาธิปไตย*, 31(5), 874-897. สืบค้นจาก <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13511610.2024.2337667>
3. แกน อินทิกิริติ. (2023). "รายงานความเสี่ยงประเทศไทย." สืบค้นจาก <https://www.ganintegrity.com/country-profiles/thailand/>
4. อัลญาชีรา. (3 กรกฎาคม 2025). "ไทยแต่งตั้งรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่คนใหม่ท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมือง." สืบค้นจาก <https://www.aljazeera.com/news/2025/7/3/thailand-appoints-another-acting-prime-minister-amid-political-turmoil>
5. เดอะเนชั่น ไทยแลนด์. (15 กรกฎาคม 2025). "เมื่อนายกฯ ถูกระงับ ไทยอยู่ที่จุดเปลี่ยนทางการเมือง." สืบค้นจาก <https://www.nationthailand.com/category/news/politics>
6. ไทม์. (มิถุนายน 2025). "ไทยอยู่ในจุดเสี่ยงรัฐประหารอีกครั้งหรือไม่?" สืบค้นจาก <https://time.com/7295978/thailand-paetongtarn-shinawatra-government-collapse-coup-cambodia-economy-democracy-analysis/>

ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ โดยการสแกน QR Code

